

ТУРІЙСЬКА ЗОШ І-ІІІ ст.

ГОДИНА СПІЛКУВАННЯ

МУДРІСТЬ ЧЕРПАЄМО З ВІЧНОЇ КНИГИ

Антоновська І.Я.

Вчитель основ християнської етики

2014

«Мудрість черпаємо з Вічної Книги»

Мета: Знайомити учнів з структурою і змістом Біблії, з використанням біблійних сюжетів в образотворчому мистецтві і літературі; опрацювати походження і значення найбільш уживаних біблійних афоризмів і повчань; виховувати у школярів доброзичливість, милосердя, повагу до батьків, добродійність.

План підготовки

1. Підготувати з Дитячої Біблії розповідь про царя Соломона. Приповідки Соломона.
2. Перечитати Нагірну проповідь Ісуса Христа. Виписати основні повчання Христові.
3. Презентувати опис картини Рафаеля Санті «Сикстинська мадонна».
4. Біблійні мотиви в творчості російського художника В. Васнецова.
5. Біблійні мотиви в творчості італійських живописців.
6. Пояснити суть біблійних афоризмів («блудний син», «нести свій хрест», «умивати руки», «манна небесна» та ін.)
7. Підготувати переказ притчі про блудного сина.
8. Оформити виставку літератури по темі.
9. Розподілити між учнями доручення по підготовці до години спілкування згідно плану.

КРИЛАТІ СЛОВА БІБЛІЙНОГО ПОХОДЖЕННЯ

Адамове ребро

Берегти як зіницю ока

Блудний син

Вавилонське стовпотворіння

Вигнання з раю

Всесвітній потоп

Голуб миру

Древо пізнання добра і зла

Єрихонська труба

Земля обітована

Золоте теля

Камінь спотикання

Корінь зла

Манна небесна

Нести свій хрест

Не хлібом єдиним

Ноїв ковчег

Око за око, зуб за зуб

Перекуємо мечі на рала

Провідна зірка

Продати за 30 монет

Страшний суд

Умивати руки

Хліб насущний

Хома невіруючий

Хто взяв меч, від меча загине

Хто не працює, той не їсть

Час збирати каміння

Що посієш, те й пожнеш

До Біблії християни звертаються щоденно, намагаючись звіряти з нею свої власні вчинки, думки, прагнення, бажання. Є багато випадків, коли невіруючі люди бралися її читати, щоб заперечити біблійне вчення, яке вона містить, а закінчувалося тим, що ставали її щирими шанувальниками й віруючими. Так сталося навіть з багатьма вченими. Біблійні сюжети й оповідання стали основою численних творів мистецтва – живопису, літератури, музичних шедеврів, скульптури тощо, а крилаті вислови з Біблії набули самотійного життя: біблійне походження багатьох з них навіть забулося, а їх мудрість живе у віках.

Великий філософ Кант писав: «Існування Біблії є найбільшою користю для народу. Усяка спроба принизити цю книгу є злочином проти людства».

Люди усіх часів читали Біблію по-різному. Мудреці розглядали її, як книгу незглибимих символів і вічних притч. Вчені вичитують в ній відомі і знаходять невідомі сторінки стародавньої історії. Для віруючих Біблія – книга мудрості, книга правди і радості, книга життя. Сьогодні за тиражем вона займає перше місце в світі. Чи не найбільше над освоєнням духовних вершин Біблії працював Пантелеймон Куліш. Його подвижницький задум – дати народові Біблію українською мовою – був завершений з допомогою видатного вченого, фізика Івана Пулюя. Українською мовою всі 150 псалмів переклав Пантелеймон Куліш з допомогою письменника Івана Нечую-Левицького. Багато часу своєї творчості присвятив перекладу Біблії на українську мову Тарас Шевченко.

Біблія – Слово Боже – відома людям, обізнаним, як джерело, до якого вони часто приходять. Але для багатьох із нас вона відома опосередковано - через твори літератури. Нам треба засвоїти мову Біблії, як азбуку всієї культури. Ні світової літератури, ні світового живопису, ні архітектури, ні музики без Біблії нам не зрозуміти. Ця істина пронизує багато великих творів літератури і мистецтва.

Хто хліба у сльозах не їв,
Хто у скорботні ночі сиві
В сльозах на ліжку не сидів,
Той Вас не знав, Небесні Сили.

Гете

ДЖЕРЕЛА ЗНАНЬ ПРО БОГА. СТВОРЕННЯ БІБЛІЇ.

Спочатку священних книг не було, а християнське вчення передавалось усно як переказ, тобто словом і прикладом, від однієї людини до іншої, від предків до нащадків.

Головним джерелом знань про Бога та дороговказом у житті християнина є Святе Письмо. Всі книги Святого Письма зібрані в одну велику книгу – Біблію, яка є головним джерелом християнського віровчення.

Біблія – священна книга християнства та іудаїзму. Інші назви Біблії – Писання, Святе Письмо тощо. Створювалася вона від XII століття до нашої ери до II століття нашої ери, тобто впродовж майже півтори тисячі років в процесі відбору, редагування, канонізації релігійних текстів, які визнано Богонатхненними – сакрально відкритими людям Самим Богом. Саме через Біблію та біблійних пророків Бог звертався до людей.

Залишаючись сакральною (Божественною) за своїм походженням, Біблія не належить якомусь одному або кільком авторам. Писали її сотні відомих і невідомих людей, переписувачів, перекладачів, яким Бог явив Своє невмируще слово.

Біблію не випадково називають і вважають Книгою Книг. Це найпоширеніша книга, яка видавалася найбільшими тиражами за всю історію книгодрукування. Вона визнана неперевершеною пам'яткою світової історії культури.

Біблія складається з двох великих частин: Старого та Нового Завіту, тобто дохристиянської й початку християнської доби.

У 419 році на Карфагенському церковному Соборі було остаточно упорядковано той текст Біблії, яким християни користуються донині. До неї, крім Старого Завіту, а також чотирьох Євангелій – від апостолів Матвія, Луки, Марка та Іоанна увійшли Діяння святих апостолів, Пророцтва про майбутнє пришествя Ісуса Христа – Одкровення Іоанна Богослова (Апокаліпсис), 21 Послання апостолів своїм учням.

Слово «євангеліє» в перекладі з грецької означає дослівно «блага звістка». За переказом, євангелісти Матвій та Іоанн були безпосередніми учнями Христа, а Марко та Лука – сподвижниками його учнів. Ці книги стали основою Нового Завіту.

До цієї святої книги християни звертаються щоденно, намагаючись звіряти з нею свої власні вчинки, думки, прагнення, бажання. Є багато випадків, коли невіруючі люди бралися її читати, щоб заперечити біблійне вчення, яке вона містить, а закінчували тим, що ставали її щирими шанувальниками й віруючими. Так сталося навіть з багатьма вченими. Біблійні сюжети й оповідання стали основою численних творів мистецтва – живопису, літератури, музичних шедеврів, скульптури тощо, а крилаті вислови з Біблії набули самостійного життя: біблійне походження багатьох із них навіть забулося, а їх мудрість живе у віках.

СТРУКТУРА БІБЛІЇ

Завіт – слово багатозначне. Це й «заповідання» - дане Богом учням, а водночас це й взаємна «угода» Бога і людей. Угода з Богом, Завіт Господа, за яким люди отримують спасіння.

Старий Завіт описує період біблійної історії від створення світу та гріхопадіння перших людей Адама та Єви до Різдва Христового, а Новий Завіт розповідає про події, які безпосередньо пов'язані з місією Христа на землі. Більшість книг Старого Завіту було написано у VII – III століттях до Різдва Христового, а на початку II століття до Старого Завіту були приєднані книги Нового Завіту.

Окрім поділу на Старий та Новий Завіт, структурно Біблія ділиться на окремі книги. Погляд на біблійний канон, склад і кількість книг, визнаний святими отцями Церкви, у різних напрямках християнства неоднакові. Православні видання Біблії налічують 77 книг.

Біблія містить різні за змістом і формою твори, які засвідчують різноманітність способів пізнання, осмислення дійсності, формування світоглядних засад, щоб зазирнути в майбутнє людства. Вчені вважають, що абсолютна більшість оповідей, які містить Біблія, мають під собою реальне, правдиве підґрунтя, що підтверджується численними археологічними та історичними даними. Наприклад, учені довели реальність існування на горі Арарат решток Ноева ковчега, міст Содом і Гоморра, велетня Голіафа, вже не кажучи про беззаперечність доказів подій, що відбувалися в добу Нового Завіту.

На українську землю Біблія прийшла з Візантії. У Київській Русі вона поширювалася в перекладі старослов'янською мовою, здійсненому

в IX столітті солунськими братами рівноапостольними Кирилом та Мефодієм. Попри те, що в Україні було розвинуте книгодрукування, Біблію аж до XIX століття переписували вручну. Таких рукописних варіантів Біблії існує кілька тисяч. «Острозьку Біблію» вважають першим церковно-слов'янським перекладом, який здійснено в 1581 році. Повністю Біблію українською мовою було видруковано в 1962 році.

МОРАЛЬНІ ПОВЧАННЯ І АФОРИЗМИ

(З висловів царя Соломона)

Зберігай у пам'яті, мій сину, науку батька свого й не забувай нагадувань матері своєї! Сховай їх у серці назавжди. Коли йтимеш, вони будуть тебе супроводжувати; як ляжеш, стоятимуть на варті біля тебе; а коли прокинешся, розмовлятимуть з тобою. Бо наказ є смолоскипом, а наука – світлом.

Мудрий син є радістю свого батька, а лихий приносить горе своїй матері.

Подбай, щоб батько й матір раділи тобою, а твої вихователі з любов'ю дивились на тебе.

Сивина – це почесний вінець, знайдений на життєвому шляху.

Вінцем для старих є внуки, а добра слава дітей є вінцем для їх батьків.

Послухай, мій сину, напучення батька свого і не відкидай науки матері своєї, вони бо хороший вінок для голови твоєї.

Хто має впасти, спочатку стає гордим, а пиха приходить перед самим його упадком.

Відвернись від фальшивого рота, облудні уста віддали від себе.

Нечесно здобуте майно не принесе щастя. Нагромадження скарбів нечесним способом – це немов дим, що розвівається, це ніщо інше, як шукання смерті.

Хто злом за добро відплачує, то не мине нещастя.

Дружні слова – як мед: вони солодкі для душі і є ліками для тіла.

Не ворогуй ні з ким без причини.

Добре ім'я має більшу вартість, як великі гроші.

Держись здалеку від лихих людей, бо серце їх прагне до шкоди, а їхні уста вказують шлях до нещастя.

Моя дитино, якщо грішник хоче спокусити тебе, не йди за ним!

Ледачі руки приводять до вбогості, а роботящі збагачують.

Йди, ледарю, до мурашки, придивись до її життя і вивчи її мудрість. Вона не має начальника, ні вчителя, ні пана, а проте готує влітку свою поживу і збирає запаси на зиму.

Хто відплачує злом за добро – не відступить лихо з його дому.

Хто сварку кохає, той любить гріх.

Ліпше черствий шматок зі спокоєм, ніж дім, повний достатку зі сваркою.

Примхливий шукає сваволі, стає проти всього розумного.

Уста нерозумного тягнуть до сварки, а слова його кличуть до бійки.

Язик нерозумного – загибель для нього.

Не вихваляйся завтрашнім днем, бо не знаєш, що день той породить.

Хто заповідь охороняє, той душу свою стереже.

(3 повчань Христових)

Я вам кажу, що кожен, хто гнівається на брата свого, заслуговує осудження й кари.

Ви чули, що сказано: «Люби свого ближнього і ненавидь свого ворога». А Я вам кажу: «Любіть і ворогів своїх, благословляйте тих, хто вас проклинає, творіть добро тим, хто ненавидить вас і моліться за тих, хто вас переслідує і гонить».

Стережіться виставляти свою милостиню перед людьми, щоб бачили вас. Коли чиниш ти милостиню, не сурми перед собою, як то роблять оті лицеміри.

А як ти даєш милостиню, хай не знає ліва рука, що чинить права. Хай милостиня твоя буде в таємниці, а Отець твій, що бачить таємне, віддасть тобі явно.

Не судіть, то й вас не судитимуть.

Не осуджуйте, то не будете осуджені.

Бо яким судом судити будете, таким же осудять і вас, і якою мірою будете міряти, такою відміряють і вам.

Або як ти скажеш до брата свого: «Дозволь, вийму я скалочку з ока твого» коли не бачиш колоди у власному оці?

Лицеміре, добудь спочатку колоду з ока свого, а потім побачиш, як вийняти скалочку з ока брата свого.

Тож усе, чого бажаєте, щоб чинили вам люди, те саме чиніть їм і ви. Бо в цьому Закон Мойсея і вчення

МУДРИЙ ЦАР СОЛОМОН

По смерті Давида Господь обрав царем Ізраїлю його доброго сина Соломона. Одного разу Бог явився Соломонові уві сні й сказав: «Проси, чого бажаєш від мене?» І тоді Соломон, знаючи, як важко бути добрим і справедливим царем попросив «мудрого серця», щоб як належить керувати своїм численним народом. Господь так відповів йому: «За те, що просив ти цю річ, а не просив для себе днів довгих та багатства, і не просив душ ворогів твоїх, а просив собі розуму, щоб уміти судити, так от, Я зроблю за словом твоїм. Ось, Я даю тобі серце мудре та розумне... А також те, чого ти не просив, Я даю тобі багатство і славу таку, що не буде рівного тобі поміж царів у всі дні твої. І якщо ходитимеш Моїми шляхами, дотримуючись постанов Моїх та заповідей Моїх, як ходив батько твій Давид, то продовжу дні твої».

Одного разу прийшли до Соломона дві жінки, що сперечалися між собою, і принесли немовля. Кожна з них стверджувала, що ця дитина

належить їй. Для того, щоб дізнатися, хто з них говорить неправду, а хто – правду, Соломон запропонував жінкам розрубати дитину навпіл й віддати кожній з них по половинці. Ясна річ, він не думав вбивати дитину, але сказав це, щоб випробувати їх. І тоді одна з жінок сказала: «Хай не буде ні мені, ні тобі – рубіть!» Інша ж закричала: «Краще віддайте дитину їй, тільки не вбивайте!».

Так Соломон дізнався, котра з жінок справжня мати цієї дитини, тому що матір скоріше віддасть своє дитя іншому, аби воно лишилося живим.

Коли в п'єсі Мольєра «Міщанин-шляхтич» учитель пояснював міщанину, що таке проза, то міщанин був дуже здивований, почувши, що все життя своє він говорить прозою. Так само ми часом дивуємось, що розмовляємо мовою Біблії, коли говоримо про створення Світу, про пророка Мойсея, про гнаних за правду, про блудного сина, про фарисеїв, про Юду, що продав Христа, про Пилата, що «умив руки», про невіруючого Хому.

Навіть ті, хто ніколи не тримав Біблію в руках ще з самого дитинства знають такі споглядальні істини: «Не судіть, щоб і вас не судили». «Не шукайте порошини в оці ближнього свого, а спершу в своєму...» І такі діяльні істини: «Шукайте і знайдете», «Стукайте і відчинять нам...»

Але треба прожити немале життя, щоб зрозуміти всю правду тих істин, щоб побачити, як люди вічно потурають своїм слабостям і ворогують з іншими людьми, бо не можуть піднятися вище.

Треба прожити немале життя, щоб зрозуміти: справді, коли чогось дуже шукаєш, то знаходиш, і коли дуже стукаєш, то відчинять. Але щоб пізнати ту істину – треба піднятися вище.

А коли людина живе справді великим життям, то не розминутися їй з дорогою гнаного праведника, який несе свій важкий хрест на Голгофу. Щоб побачити це - треба піднятися вище.

Але щоб піднятися вище, потрібно відігнати від себе гнів, злість, байдужість, нетерпимість, жорстокість, заздрість, підступність і

лицемірство. І замість цих рис відродити в собі добродієність, щедрість, милосердя, співчуття, терпіння, віру.

Дорога до цього – тільки в християнській етиці, в народному світогляді. І коли ми, читаючи різні художні книги або споглядаючи людей, дивуємось, звідки йде в цьому жорстокому світі людський ідеалізм, лицарство, чиста безкорисливість в служінні високим ідеалам, доброта без розрахунку (щоб твоя ліва рука не знала, що робить права), то це саме звідти – із законів християнської моралі.

Звідти йде також наука чесно стояти на високому і всім видному місці, щоб світити і не згоряти. Звідти наука не служити двом панам. Звідти, зрештою, і коротка молитва Господня: «Отче наш...».

Але щоб пізнати ту істину, треба підняти вище.